

Алис Манро
БЕГАЛКА

Книгата е објавена со финансиска поддршка од:

Canada Council
for the Arts

Conseil des arts
du Canada

БИБЛИОТЕКА – *ARS MAGNA*

Главен уредник
Филип Димевски

Наслов на оригиналот
Alice Munro, RUNAWAY

Copyright © by Alice Munro 2004

Превод од англиски јазик
Кристина Димкова

Лектура
Ирена Ралева

Компјутерска обработка
БЕГЕМОТ

Ликовно уредување
Бојан Димитријевиќ

© Сите права на изданието ги има – БЕГЕМОТ ДООЕЛ
Забрането е копирање, умножување и објавување на делови или на целото издание во печатени или електронски медиуми без писмено одобрение од издавачот.

Алис Манро

БЕГАЛКА

Бегемот

Скопје, 2015

СОДРЖИНА

БЕГАЛКА	7
ШАНСА	57
НАСКОРО	100
ТИШИНА	143
СТРАСТ	180
ГРЕВОВИ	223
ИЗМАМИ	266
МОЌ	304

БЕГАЛКА

Карла го слушна пристигнувањето на автомобилот пред да се искачи на малото издигнување на патот, кое тука го викаа рид. Таа е, си помисли. Госпоѓата Џејмисон – Силвија – се враќа дома од одморот во Грција. Од вратата на шталата – но доволно пикната внатре за да не може никој да ја види – таа го гледаше патот по кој г-ѓата Џејмисон требаше да помине бидејќи нејзината куќа беше половина милја потаму од куќата на Кларк и Карла.

Доколку беше некој кој се подготвува да сврти кон нивната порта, веќе требаше да забави. Но, Карла сè уште се надеваше. *Само да не е таа.*

Таа беше. Г-ѓата Џејмисон наеднаш ја сврте главата, бргу – направи сè за да го изманеврира автомобилот низ браздите и вирчињата што дождот ги направи на чакалот – но не ја подигна раката од воланот за да мавне, воопшто не ја забележа Карла. Карла фрли краток поглед на голата до рамо исончана рака, косата посветла од порано, сега повеќе бела отколку сребрено-руса и изразот на лицето кој беше решителен, разлутен како и засмеан од

сопствената лутина – токму онака како што г-ѓата Џејмисон би изгледала по надмудрувањето со патот. Кога ја сврте главата, се виде една светла искра – на испитување, на надеж– таа направи Карла да се повлече.

Така.

Можеби Кларк сè уште не знаеше. Доколку седеше крај компјутерот, грбот ќе му беше свртен кон прозорецот и кон патот.

Но, можеби г-ѓата Џејмисон ќе треба повторно да отпатува. Возејќи се од аеродромот кон дома можеби не застанала да купи намирници – не може да знае што ѝ треба сè додека не стигне дома. Можеби Кларк тогаш ќе ја види. И кога ќе се стемни, светлата од нејзината куќа ќе се видат. Но, во јули се стемнува прилично доцна. Можеби ќе биде толку уморна што нема воопшто да ги пали светлата и ќе си легне рано.

Од друга страна, пак, би можела да телефонира. Наскоро.

Ова беше лето на дождови, многу дождови. Дождот беше првото нешто што ќе го чуете наутро, гласно, на кровот на подвижниот дом. Трагите беа длабоки во калта, долгата трева влажна, лисјата над главите капеа дури и во оние мигови кога не врнеше дожд од небото и облаците изгледаа како да се расчистуваат. Секогаш кога ќе излезеше надвор Карла носеше стара австралиска, висока шапка со широк обод, а долгата плетенка ја пикаше под кошулата.

Никој не дојде за јавање, иако Кларк и Карла разнесуваа известувања низ сите кампови, во кафулињата, на огласната табла на туристичката канцеларија каде што ќе им текнеше. Само неколку ученици доаѓаа на часови, и тие беа редовни, ги

немаше групите деца на летен одмор, полните автобуси од летните кампови кои минатото лето им ја одржуваа работата. Дури и редовните, на кои сметаа, се откажуваа поради некакви патувања, или, пак, едноставно ги откажуваа часовите поради тоа што времето беше разочарувачко. Ако се јавеа предоцна, Кларк им ги наплаќаше часовите. Неколкумина од нив се побунија и се откажаа засекогаш.

Сè уште пристигнуваа парични средства за трите коњи кои беа згрижени во шталата. Тие три и нивните четири сега беа во полето и чепкаа низ тревата под дрвјата. Изгледаа како да не ги интересира тоа што дождот престана за миг, онака како што често престануваше попладне. И тоа беше доволно за да се понадевате – облаците побелуваа, се разретчуваа и пропуштаа да се рашири светлината која никогаш не добиваше шанса да стане вистинска сончева светлина и исчезнуваше пред вечерата.

Карла заврши со врткањето низ шталата. Не брзаше – го сакаше ритамот на секојдневните обврски, високиот простор под кровот на шталата, мирисите. Сега се упати кон хиподромот за да види дали земјата е сува, во случај да дојдат учениците од пет часот.

Поголемиот дел од дождот не беше толку силен, ниту пак проследен со ветер, но минатата недела настапи ненадејна нестабилност, па налет на ветер низ дрвјата придружен со скоро хоризонтален, заслепувачки дожд. За петнаесетина минути бурата стивна. Но, по патот останаа паднати гранки, срушени бандери и голем дел од пластичниот кров над хиподромот беше разлабавен. На крајот на стазата имаше вирче големо како езеро, а Кларк работеше доцна во ноќта копајќи канал за да истече водата.

Кровот сè уште не беше поправен. Кларк беше оптегнал жица на оградата за да ги спречи коњите да влегуваат во калта, а Карла обележа пократка стаза.

Во моментов, Кларк бараше некое место на интернет од каде што би можел да купи кров. Некој евтин магацин со цени кои тие можат да си ги дозволат или, пак, некој кој продава таков материјал на старо. Одбиваше да оди до *Хју и Роберт Бакли градежни материјали* во градот, кои ги викаше *Хју и Роберт Бараби грабежни материјали*, бидејќи им должеше многу пари и беше скаран со нив.

Кларк не беше скаран само со луѓето на кои им должеше пари. Неговото пријателство, на почеток убедливо, наеднаш можеше да се расипе. Постоеја места каде што не сакаше да оди, каде што поради некоја кавга секогаш ја тераше Карла да оди. Аптеката беше едно од тие места. Една стара жена се пикна пред него – односно беше заборавила нешто, па кога се врати се пикна пред него наместо да застане на крајот на редот, така што тој се побуни, а аптекарот му рече, „Таа има емфизем“, а Кларк одговори: „Навистина: И јас имам еден куп“, и менаџерот беше повикан за да му каже дека реакцијата била непотребна. И во кафетеријата на автопатот не му беше дозволен рекламираниот попуст бидејќи беше по единаесет часот наутро, а Кларк се справаше со нив за потоа да ја фрли картонската шолја со кафе на подот – за влакно промашувајќи, така рекоа, едно дете во количка. Тој рече дека детето било половина милја оддалечено од него и ја испуштил картонската шолја бидејќи не му бил даден држач за жешкото кафе. Тие рекоа дека не побарал. Тој рече дека немало потреба да бара.

„Избувнуваш“, рече Карла.

„Така прават мажите“.

Не му рече ништо за кавгата со Џој Такер. Џој Такер беше библиотекарка од градот која ја смести својата кобила кај нив. Кобилата беше ситна, темпераментна, во костенлива боја наречена Лизи – кога Џој Такер беше во цокејско расположение ја викаше Лизи Борден. Вчера замина нецокејски расположена и се побуни што кровот сè уште не бил поправен, а Лизи изгледала тажна, како да настинала.

Всушност, ништо не ѝ беше на Лизи. Кларк се обиде – колку што можеше, со оглед на неговиот темперамент – да ја успокои. Но, тогаш пак, Џој Такер избувна велејќи дека местото е дупка и дека Лизи заслужува подобро, а Кларк ѝ одговори, „Прави како сакаш“. Џој не ја беше преместила Лизи – или барем сè уште не – како што очекуваше Карла. А Кларк, кој младата кобила ја беше претворил во свое милениче, сега веќе одбиваше да има што било со неа. Како резултат на тоа чувствата на Лизи ѝ беа повредени – одбиваше да вежба и креваше огромна врева кога требаше да ѝ се извадат потковиците, што пак беше секојдневна процедура за да не се развијат габи. Карла мораше да се варди од гризење.

Но, најлошото нешто за Карла беше отсуството на Флора, малата бела козичка која ги придружуваше коњите во шталата и на ливадите. Веќе два дена од неа немаше никаков глас. Карла се плашеше да не ја фатиле диви кучиња или којоти, па дури и мечка.

Минатата вечер Флора се појави во нејзините соништа. Во првиот сон козата дојде до нејзиниот кревет со црвено јаболко во устата, но во вториот

сон избега кога виде дека Карла се приближува. Ногата како да ѝ беше повредена, но сепак, избега. Ја одведе Карла до една барикада од бодликава жица, онаква каква што има на боиштата и потоа таа – Флора – се протна низ неа со повредената нога, се лизна внатре како бела јагула и исчезна.

Коњите ја видоа Карла како оди низ хиподромот и сите тргнаа по неа до оградата – накинати и покрај тоа што носеа капули – за да им обрне внимание кога ќе се враќа. Тивко им зборуваше извинувајќи им се што доаѓа со празни раце. Ги помазни по вратовите, им ги протри носовите и ги праша дали знаат нешто за Флора.

Грејс и Џунипер зафрчеа и дувнаа со муцките како да го препознаа името и ја делеа нејзината загриженост, но тогаш Лизи се пикна меѓу нив и ја турна главата на Грејс од под раката на Карла. Потоа ѝ ја гризна раката, па Карла мораше извесно време да ја прекорува.

До пред три години Карла никогаш не ги погледнуваше подвижните домови. Воопшто не ги ни нарекуваше со тоа име. Како и нејзините родители мислеше дека „подвижен дом“ звучи претенциозно. Некои луѓе живеат во приколки и толку. Приколка си е приколка. Кога Карла се досели тука, кога го избра овој живот со Кларк започна поинаку да гледа на работите. Оттогаш почна да го употребува зборот „подвижен дом“ и погледнуваше за да види како луѓето го средуваат. Какви завеси обесуваат, како ги бојадисуваат рабовите, амбициозните тремови и поплочени дворови или, пак, доградените соби. Едвај чекаше и самата да започне со такво подобрување на животниот простор.

Кларк извесно време се сложуваше со нејзините идеи. Изгради нови скали и помина прилично

долго време барајќи ограда од ковано железо. Воопшто не се пожали за парите кои ги потрошија на фарба за кујната и бањата, ниту пак за материјалот за завесите. Нејзиното бојадисување беше набрзина – таа тогаш не знаеше дека треба да се извадат шарките од вратичките на кујнските елементи. Ниту пак, дека завесите, кои веќе беа избледеле, треба да се порабат.

Она за што Кларк се побуни беше корнењето на килимот, кој беше ист во сите соби, и на неговото заменување таа најмногу се радуваше. Беше поделен на мали кафени квадратчиња, секое од нив со шара од кривулести линии и форми во потемна кафена и боја на 'рѓа, идентични во секое квадратче. Подоцна, кога имаше повеќе време, многу време за да ги набљудува, забележа дека четири шари се поврзани и заедно прават идентични поголеми квадрати. Понекогаш можеше лесно да ја пронајде шарата, а понекогаш мораше да се потруди за да ја види.

Тоа го правеше кога надвор врнеше, расположението на Кларк му тежеше на целиот внатрешен простор, а тој не сакаше да обрне внимание на ништо друго освен на компјутерскиот екран. Најдоброто што можеше да се направи тогаш беше да измисли или да се сети на некоја работа во шталата. Коњите не сакаа да ја погледнат кога беше несреќна, а Флора, која никогаш не беше врзана ќе дојдеше, ќе се стуткаше до неа и ќе ја погледнеше со израз кој не беше сочувство – туку повеќе наликуваше на другарски мајтап– во нејзините светкави жолто-зелени очи.

Флора беше полуизраснато јаре кога Кларк ја донесе од фармата каде што отиде за да се пазари за опрема за коњите. Луѓето оттаму се откажувале

од селскиот живот или само од чувањето животни – ги беа продале коњите, но не успеале да се ослободат од козите. Тој беше чул дека козата знае да донесе чувство на мир и удобност во штала со коњи и сакаше да се обиде. Планираа да ја оплодат некој ден, но сè уште не забележуваа дека ѝ е дојдено време.

На почетокот козата беше милениче само на Кларк, го следеше насекаде и танцуваше околу него барајќи внимание. Таа беше брза и елегантна, но и провокативна како мачка, а нејзината сличност со наивно вљубено девојче двајцата ги засмејуваше. Како што растеше повеќе се приврзуваше со Карла, а со оваа приврзаност наеднаш како да стана помудра, помалку палава – наместо тоа делуваше способна за промислен, ироничен хумор. Карла се однесуваше нежно, но строго и повеќе мајчински со коњите, а другарството со Флора беше сосема поинакво бидејќи козата не ѝ дозволуваше чувство на надмоќност.

„Сè уште нема никаква трага од Флора?“ рече додека ги собуваше шталските чизми. Кларк беше ставил известување за загубената коза на интернет.

„Сега-засега нема“, одговори со зафатен, но не непријателски глас. Неколкупати рече дека можеби Флора заминала да си најде момче.

Ниту збор за г-ѓата Џејмисон. Карла го вклучи чајникот. Кларк си мумлаше нешто самиот, како што често правеше кога ќе седнеше пред компјутерот.

Понекогаш самиот си одговараше. *Гомна*, ќе речеше како одговор на некој предизвик. Или, пак, ќе се насмееше – но не можеше да се сети на шегата кога таа подоцна ќе го прашаше.

Карла викна: „Сакаш чај?“ и на нејзино изнедадување тој стана и дојде до кујната.

„Значи“, рече. „Значи, Карла“.

„Што?“

„Значи, се јави“.

„Кoj?“

„Нејзиното височество. Кралицата Силвија. Тукушто се вратила“.

„Не го чув автомобилот“.

„Не те прашав дали си го чула“.

„И за што се јави?“

„Сака да одиш да ѝ помогнеш да ја среди куќата. Така ми рече. Утре“.

„Ти што ѝ кажа?“

„Ќе реков, се разбира. Но, подобро да се јавиш за да потврдиш“.

Карла рече: „Не гледам зошто морам да одам ако ти си ѝ кажал“. Таа ги наполни шолјите со чај. „Ќе ја исчистив куќата пред да замине. Не гледам што има таму уште да се работи“.

„Можеби влегле ракуни и направиле лом додека таа не беше тука. Не можеш да знаеш“.

„Не морам да ѝ се јавам во истава минута“, рече. „Сакам да си го испијам чајот и да се истуширам“.

„Што поскоро, тоа подобро“.

Карла си го однесе чајот во бањата и викна оттаму, „Ќе мора да одиме до пералницата. Дури и кога се суви крпите мирисаат на мувла“.

„Не ја менуваме темата, Карла“.

Дури и откако влезе под тушот тој стоеше пред вратата и викаше.

„Нема да ти дозволам да се спасиш, Карла“.

Мислеше дека сè уште стои таму кога се истушира, но тој се беше вратил кај компјутерот. Се облече како да ќе оди во градот – се надеваше дека кога би излегле надвор, би отишле до пералница-

та, би земале кафе за носење во она кафулето каде што прават капучино, би можеле да разговараат на поинаков начин, некакво ослободување би можело да биде возможно. Со брз чекор влезе во дневната соба и го прегрна одзади. Но, штом го направи тоа ја проголта бран на тага – сигурно жештината на тушот ѝ ги ослободи солзите – и таа се наведна над него сега скршена и расплакана.

Тој ги тргна рацете од тастатурата, но остана мирно да седи.

„Само не ми се лути“, рече таа.

„Не се лутам. Мразам кога вака се однесуваш, тоа е сè“.

„Ваква сум бидејќи ти си лут“.

„Не ми кажувај каков сум. Ме задави. Почни ја вечерата“.

Тоа и го направи. Досега веќе беше очигледно дека ученикот од пет часот нема да дојде. Ги зеде компирите и почна да ги лупи, но солзите не ѝ престануваа и од нив не можеше да гледа што прави. Си го избриша лицето со хартиено марамче и истргна уште едно за да си го понесе кога излезе надвор на дождот. Не влезе во шталата бидејќи таму беше премногу тажно без Флора. По патеката отиде до шумата. Коњите беа на другата ливада. Дојдоа до оградата за да ја гледаат. Сите, освен Лизи, која потскокнуваше и помалку ’ржеше, како да разбираа дека нејзиното внимание е на друго место.

* * *

Започна со читањето на некрологот, некрологот на г. Џејмисон. Излезе во градскиот весник, а неговиот лик се појави во вечерните вести. Сè до минатата година, тие ги познаваа Џејмисоновите

само како соседи кои избегнуваа контакти со други луѓе. Таа предаваше ботаника на колеџот на четириесетина милји од нивната куќа, па мораше да поминува голем дел од своето време на пат. Тој беше поет.

Сите знаеја само толку. Но, тој како да беше преокупиран со други работи. Како за поет и како за стар човек – можеби дваесет години постар од г-ѓата Џејмисон – беше јак и активен. Го поправи системот за дренажа на почвата околу својата куќа, чистејќи го подземниот канал и порабувајќи го со камења. Ја ископа, ја насади и постави ограда околу својата зеленчукова градина, исече патеки низ шумата, се погрижи за поправките во куќата.

Куќата беше чудна триаголна градба што ја беше изградил одамна со некои пријатели врз темелите на стара, разрушена фармерска куќа. За нив се зборуваше дека се хипици – иако г. Џејмисон сигурно бил премногу стар за такво нешто дури и тогаш пред да се појави г-ѓата Џејмисон. Постоеше приказна дека одгледуваат марихуана во шумата, ја продаваат и парите ги чуваат во запечатени стаклени тегли закопани низ имотот. Кларк го имаше слушнато тоа од луѓето кои ги запознаваше низ градот. Велеше дека јадат гомна.

„Да беше вистина, досега некој ќе влезеше и ќе ги откопаше. Некој ќе најдеше начин да го натера да каже каде се“.

Кога го прочитаа некрологот Карла и Кларк за првпат дознаа дека пет години, пред својата смрт Леон Џејмисон бил добитник на голема награда. Поетска награда. Никој дотогаш не го беше споменал тоа. Луѓето повеќе можеа да поверуваат во пари од продажба на дрога закопани во стаклени тегли, одошто во пари освоени за пишување поезија.

Наскоро потоа Кларк рече: „Можевме да го на-
тераме да плати“.

Карла веднаш знаеше за што зборува, но го
прифати како шега.

„Сега е веќе доцна“, рече. „Не можеш да пла-
тиш кога си мртов“.

„Тој не може. Таа би можела“.

„Замина за Грција“.

„Немаше да остане во Грција“.

„Таа не знаеше“, рече Карла посериозно.

„Не реков дека знаела“.

„Нема поим“.

„Тоа можеме да го поправиме“.

Карла рече: „Не. Не“.

Кларк продолжи како таа воопшто да не беше
кажала ништо.

„Можеме да ѝ кажеме дека ќе тужиме. Луѓето
постојано добиваат пари за такви работи“.

„Како можеш да направиш такво нешто? Не
можеш да тужиш мртов човек“.

„Ќе се заканиме дека ќе објавиме во весни-
ците. Голем поет. Весниците ќе го изедат. Сè што
треба да направиме е да се заканиме и таа ќе се
предаде“.

„Само фантазираш“, рече Карла. „Се шегуваш“.

„Не“, рече Кларк. „Воопшто не“.

Карла одговори дека повеќе не сака да зборува
за тоа, а тој рече добро.

Но, разговараа и следниот ден, и следниот и
следниот. Понекогаш добиваше вакви неизводли-
ви, а можеби и нелегални идеи. Зборуваше за нив
со растечка возбуда, а потоа – не беше сигурна зо-
што – се откажуваше. Да престанеше дождот, да
се претвореше ова во нормално лето, тој можеби
ќе ја пуштеше оваа идеја да оди по патот на дру-

гите. Но, тоа не се случи и во текот на минатиот месец продолжуваше да зборува и зборува за планот како да беше совршено изводлив и сериозен. Прашањето беше колку пари да се побара. Малку и жената може да не ги сфати сериозно, може да ѝ текне дека блефираат. Многу може да ја натера да се повлече и да стане тврдоглава.

Карла веќе престана да вели дека е шега. Наместо тоа му кажуваше дека нема да успее. Му велеше дека како прво луѓето очекуваат поетите да бидат такви. Па нема да има потреба од пари за да се заташка.

Тој велеше дека ќе успее ако се направи како што треба. Карла требаше да доживее нервен слом и да ѝ ја каже целата приказна на г-ѓата Џејмисон. Тогаш ќе настапеше Кларк како сето тоа за него да е изненадување и токму сега да дознава. Ќе збесне, ќе почне да зборува дека ќе му каже на целиот свет. Ќе направи г-ѓата Џејмисон да биде првата која ќе спомне пари.

„Ти беше повредена. Беше злоупотребена и понижена бидејќи си ми сопруга. Тоа е прашање на чест“.

Повторно и повторно ѝ зборуваше така, а таа се обиде да го одврати, но тој инсистираше.

„Вети ми“, рече. „Вети ми“.

Ова беше резултат на она што му го кажа, она што не можеше да го повлече ниту пак, да го негира.

Понекогаш се интересира за мене?

Стариот?

Понекогаш ме вика во саботата кога таа не е таму?

Да.

Кога мора да оди да пазари, а и сестрата не е таму.

Корисен поттик, поттик од кој веднаш беше задоволен.

И ти што правиш? Влегуваш?

Глумеше срамежливост.

Понекогаш.

Те вика во неговата соба. И? Карла? И потоа?

Влегувам за да видам што сака.

И што сака?

Ова беше кажано со шепот, иако немаше кој да чуе, дури и кога се наоѓаа во ветената земја на нивниот кревет. Приспивна приказна во која деталите беа важни и мораа секој пат да се додадат и тоа со убедлива колебливост, срамежливост, кикотење, *валкано, валкано*. И не беше само тој зелен и благодарен. Беше и таа. Желна да го задоволи и да го возбуди, да се возбуди себеси. Благодарна секојпат дека сè уште успеваше.

И во еден дел од нејзиниот ум *беше* вистина, го гледаше соблазнивиот старец, набрекнатиот чаршаф, прикован за кревет, скоро без говор, но елоквентен во знаков јазик, како ја покажува својата желба, обидувајќи се да ја подбуцне и да ја пикне во соучество, во услужливи егзибиции и интимности. (Нејзиното одбивање логично, но за чудо, сепак, можеби малку разочарувачко за него).

Одвреме-навреме ѝ се појавуваше сликата која требаше да ја потисне за да не расипе сè. Ќе помислеше на вистинското темно, опиено тело завиткано во чаршафот како се намалува секој ден во изнајмениот болнички кревет, како зирнува низ вратата кога г-ѓата Џејмисон или сестрата ќе заборава да ја затворат. Таа и никогаш не му се беше приближила повеќе од тоа.

Всушност, се плашеше да оди кај Џејмисон-нови, но ѝ требаа парите и ѝ беше жал за г-ѓата